

FOLKETINGET

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA (L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

Fredag den 23. maj 2025 kl. 14.00-15.15 i Landstingssalen,
Christiansborg

FOLKETINGET

Velkomst

v. Rasmus Jarlov (KF), formand for Forsvars-,
Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA
(L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

FOLKETINGET

Suverænitets og parlamentarisk kontrol

v. Sune Klinge, lektor ved Det Juridiske
Fakultet, Københavns Universitet

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA
(L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

FOLKETINGET

Danmarks potentielle medansvar

v. Astrid Kjeldgaard-Pedersen, professor ved
Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA
(L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

Høring om forsvarssamarbejdsaftalen med USA

Astrid Kjeldgaard-Pedersen
Professor i folkeret
Det Juridiske Fakultet

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Danmarks potentielle medvirkensansvar for folkeretskrænkelser begået af amerikanske styrker fra dansk jord

Generelle folkeretlige regler:

- Statsansvarsreglernes artikel 16 og artikel 41
- Due diligence-princippet

Eksempler på folkeretlige særregler:

- Magtanvendelse (jus ad bellum)
- Krigens love (jus in bello)
- Våbenkontrol
 - Lovforslagets bemærkninger om "Udførsel af våben m.v. af militære styrker og militært personel"

Generelle folkeretlige medvirkenesregler

- **Statsansvarsreglerne, artikel 16,** bringes kun i anvendelse, hvis den medvirkende stats ved eller holder sig i bevidst uvidenhed om en partnerstats folkeretsbrud.
- **Statsansvarsreglerne, artikel 41 (alvorlige brud på ufravigelige regler):** Stater skal samarbejde om at bringe folkeretsbruddet til ophør og ingen stat må anerkende situationen som lovlig.
- **Due diligence-princippet** indebærer en forpligtelse for stater til at sikre, at krænkelse af andre stateres rettigheder ikke udgår fra deres territorium.
 - Due diligence-princippet stiller mindre strenge krav til statens viden end Statsansvarsreglernes artikel 16. Det er tilstrækkeligt, at staten "burde vide", at andre stateres rettigheder krænkes fra dens territorium.

Eksempler på specifikke folkeretlige medvirakensregler

Magtanvendelse (*jus ad bellum*)

- "[t]he obligation not to use force may also be breached by an assisting State through permitting the use of its territory by another State to carry out an armed attack against a third State." (artikel 16)
- "The action of a State in allowing its territory, which it has placed at the disposal of another State, to be used by that other State for perpetrating an act of aggression against a third State ..." (UNGA Declaration on Aggression, 1974)

Krigens love (*jus in bello*)

- Fællesartikel 1 i Genèvekonventionerne:
"De Høje Kontraherende Parter forpligter sig til under alle forhold selv at overholde og at drage omsorg for overholdelsen af nærværende konvention."

Våbenkontrol

- Konventionen mod Klynge våben er kulminationen (Oslo-konventionen)
- Antipersonnelminekonventionen (Ottawa-konventionen)
- FN's Våbenhandelstraktat

Vedr. Præciseringen af våbenlovens regler om ind- og udførsel af materiel uden indhentelse af tilladelse

FN's Våbenhandelstraktat, artikel 2, stk. 3:

- Denne traktat finder ikke anvendelse på international overførsel af konventionelle våben, der gennemføres af eller på vegne af en deltagerstat til egen brug, forudsat at de konventionelle våben forbliver under den pågældende stats ejerskab.

Vedr. Præciseringen af våbenlovens regler om ind- og udførsel af materiel uden indhentelse af tilladelse

FN's Våbenhandelstraktat, artikel 7

- Stk. 1: ...den eksporterende deltagerstat [skal] forud for en tilladelse til eksport af konventionelle våben ...vurdere risikoen for at de konventionelle våben eller genstande: (a) vil kunne medvirke til eller underminere fred og sikkerhed; (b) vil kunne anvendes til [alvorlig krænkelse af den humanitære folkeret, internationale menneskerettigheder mv.]
- Stk. 3: Hvis den eksporterende deltagerstat efter at have foretaget en sådan vurdering og overvejet de mulige afbødende foranstaltninger, afgør, at der er en overvejende risiko for nogen af de i stk. 1 nævnte negative følger, skal den eksporterende stat nægte at give tilladelse til eksporten.

FOLKETINGET

Borgernes retssikkerhed

v. Peter Vedel Kessing, seniorforsker ved
Institut for Menneskerettigheder

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA
(L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

Aftale om Forsvarssamarbejde mellem Danmark og USA

- Retssikkerhedsmæssige problemstillinger

Peter Vedel Kessing, ph.d., seniorforsker, adj. professor (SDU)

Retssikkerhed

To forhold:

I) Upræcis - og potentielt vidtgående aftale

- kombineret med

II) Ingen mulighed for dansk retsforfølgning og kontrol v domstolene

iii) Muligt dansk ansvar efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

I. Upræcis - og potentielt vidtgående aftale

Tre aspekter:

1) Hvem er omfattet af aftalen? – aftalen vedrører de "amerikanske styrker" omfatter:

- Den militære enhed (som i NATO sofa) – "land, sea and air"
- Det civile element (som i NATO sofa) – ansat by "armed services"
 - + pårørende, der arbejder for de amerikanske styrker
 - + amerikanske statsborgere som er ansat i ikke-danske og ikke-kommercielle organisationer - fx CIA/US efterretningsagenter?

2) Bemyndigelsen til de amerikanske styrker

"Artikel 6 (2):

2. Danmark bemyndiger ... hermed de amerikanske styrker til at udøve alle rettigheder og beføjelser, der er nødvendige for de amerikanske styrkers brug, drift og forsvar af samt kontrol over de aftalte anlæg og områder, herunder at iværksætte forholdsmæssige foranstaltninger til at opretholde eller genoprette orden og beskytte amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører og pårørende.

De amerikanske styrker skal koordinere sikkerhedsplaner, herunder etablere samarbejdsprocedurer vedrørende sikkerhedsforanstaltninger, med de relevante myndigheder i Danmark."

- Meget bredt og upræcist...
- Dansk forsvar – reguleret i Politiloven

3. Dansk kontrol med hvem – og hvor mange – der kommer til DK?

- Ikke krav om pas el visa
- Fritaget for regler om registrering og kontrol af udlændinge
- Ikke regler i aftalen om:
 - hvor mange, der kan komme til DK
 - hvem de er
 - hvornår de kommer og rejser
 - afvise personer som uønskede i DK (*persona non grata*)

Som det kendes for ambassader og diplomater (Artikel 9 og 10 i Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961)

II. Ingen mulighed for dansk retsforfølgning og kontrol

- Ingen dansk strafferetlig forfølgning af "amerikanske styrker" – Artikel 12
 - Mulighed for amerikansk varetægtsfængsling af "amerikanske styrker" på de danske baser – uden adgang til dansk kontrol – US Black sites
- Ingen danske civile retssager mod de "amerikanske styrker" – artikel 15

Dvs. meget begrænset mulighed for dansk kontrol

Sammenfatning

Upræcis - og potentielt vidtgående aftale

- Hvem er omfattet af aftalen – "amerikanske styrker" – omfatter også civile og efterretningsagenter
- Bred og upræcis bemyndigelse til – nødvendige beføjelser
- Hvor mange, hvem, hvornår kommer de, mulighed for at afvise

kombineret med

Ingen mulighed for dansk retsforfølgning og kontrol ved danske domstole

- Risiko for den enkelte borgers retssikkerhed

Muligt ansvar efter den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Danmark må ikke acceptere evt. menneskerettighedsbrud begået af andre stater i Danmark

- Tage positive skridt til at sikre, at det ikke sker bl.a. vi diplomatiske midler

FOLKETINGET

Internationale konventioner og forsvarsaftaler

v. Frederik Harhoff, professor emeritus ved
Juridisk Institut, Syddansk Universitet

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA
(L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

FOLKETINGET

Spørgsmål

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA
(L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

FOLKETINGET

Afrunding

v. Rasmus Jarlov (KF), formand for Forsvars-,
Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

Åben høring om forsvarssamarbejdsaftalen mellem Danmark og USA
(L 188 og B 173)

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget